

***Innowacje
w przemyśle
– wybrane aspekty***

***Innowacje
w przemyśle
– wybrane aspekty***

**Katarzyna MIDOR
Dorota KLIMECKA-TATAR
Leszek CHYBOWSKI**

GLIWICE 2017

Recenzenci

dr hab. inż. Krzysztof KOTWICA, prof. AGH – AGH w Krakowie
Doc. Ing. Juraj RUŽBARSKÝ, PhD – Technical University of Kosice

Autorzy

dr inż. Katarzyna Midor – Politechnika Śląska – rozdziały 1 i 2
dr inż. Dorota Klimecka-Tatar – Politechnika Częstochowska – rozdziały 3 i 4
dr hab. inż. Leszek Chybowski, prof. AM – Akademia Morska w Szczecinie – rozdziały 5, 6 i 7

Układ typograficzny autorów.

Projekt i opracowanie graficzne okładki: Michał Zasadzień

ISBN 978-83-65265-21-0

© Copyright by authors and publisher PA NOVA S.A. Gliwice
ul. Górnych Wałów 42, 44-100 GLIWICE, Poland
tel. +4832 400 41 02
fax. +4832 400 41 10

All rights reserved
Printed in Poland

Utwór w całości ani we fragmentach nie może być powielany, rozpowszechniany za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, w tym również nie może być umieszczany ani rozpowszechniany w postaci cyfrowej zarówno w Internecie, jak i w sieciach lokalnych bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich.

Gliwice 2017

Podziękowania

Autorzy dziękują Recenzentom za wartościowe sugestie, które przyczyniły się do podwyższenia wartości merytorycznej niniejszej monografii.

Współautor Leszek Chybowski składa podziękowania doktorowi Simonowi Dewulf, dyrektorowi generalnemu firmy AULIVE, za bezpłatne udostępnienie i zgodę na wykorzystanie w niniejszej publikacji wyników analizy stanu techniki morskiej uzyskanych z wykorzystaniem narzędzia AULIVE Patent Inspiration (<http://www.aulive.com/>). Ponadto współautor dziękuje również swojej Żonie za „pierwszą recenzję” oraz cenne uwagi przyczyniające się do poprawy jakości prezentowanego materiału. Rozdziały 5, 6 i 7 niniejszej monografii przedstawiają wyniki realizowanej na Wydziale Mechanicznym Akademii Morskiej w Szczecinie pracy badawczej nr 1/S/IESO/17 pt. „Podwyższanie efektywności eksploatacji złożonych systemów technicznych w oparciu o metody systematycznego tworzenia i wdrażania innowacji z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów i modyfikacji struktury obiektów”.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW

CWI – (ang. *Continuous Water Injection*) ciągle wtrysk wody do komory spalania
DMP – dolne martwe położenie tłoka w cylindrze tłokowego silnika spalinowego
DWI – (ang. *Direct Water Injection*) bezpośredni wtrysk wody do komory spalania
ECA – (ang. *Emission Control Area*) morska strefa specjalna o podwyższonych wymaganiach w zakresie emisji zanieczyszczeń
EGR – (ang. *Exhaust Gas Recirculation*) recyrkulacja spalin
FQS – (ang. *Fuel Quality Setting*) korekta kąta wyprzedzenia wtrysku paliwa uwzględniająca właściwości samozapłonowe paliwa
GMP – górne martwe położenie tłoka w cylindrze tłokowego silnika spalinowego
HAM – (ang. *Humid Air Motor*) zasilanie silnika spalinowego wilgotnym powietrzem
HFO – (ang. *Heavy Fuel Oil*) paliwo pozostałościowe
IMO – (ang. *International Maritime Organisation*) Międzynarodowa Organizacja Morska
MALS – (ang. *Mitsubishi Air Lubrication System*) system smarowania kafluba statku powietrzem opracowany przez firmę Mitsubishi.
MDO – (ang. *Marine Diesel Oil*) paliwo mieszane
MGO – (ang. *Marine Gas Oil*) paliwo destylacyjne
MŚP – sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NO_x – oznaczenie ogólne tlenków azotu NO i NO₂
OECD – (ang. *Organisation for Economic Co-operation and Development*) Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
OI – otwarta innowacja
°OWK – stopień kątowy obrotu wału korbowego
PM – (ang. *particulate matters*) cząstki stałe w spalinach
P_{MAX} – maksymalne ciśnienie spalania
PW – początek wtrysku paliwa
PZ – początek zapłonu paliwa
RTA – typ silników produkowany przez firmę *Wärtsilä (Sulzer)*.
SCR – (ang. *Selective Catalytic Reduction*) selektywna redukcja katalityczna tlenków azotu w spalinach silnika
SO_x – oznaczenie ogólne tlenków siarki SO₂ i SO₃
UE – Unia Europejska
WaCoReG (ang. *water-cooled residual gas*)
VIT – (ang. *Variable Injection Timing*) zmiana chronometrażu wtrysku paliwa
VIT – INDEX – położenie siłownika zmiany kąta wyprzedzenia wtrysku paliwa

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPU	9
ROZDZIAŁ 1	
INNOWACJE I ICH ROLA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE	11
ROZDZIAŁ 2	
INNOWACJE W POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTWACH WYDOBYWCZYCH WĘGLA KAMIENNEGO	19
ROZDZIAŁ 3	
INNOWACJE PROCESOWE I PRODUKTOWE – WDRAŻANIE INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWACH	32
ROZDZIAŁ 4	
INNOWACJE W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM I PRZETWÓRCZYM – ROLA INNOWACJI W DZIAŁANIU PRZEDSIĘBIORSTW TEJ BRANŻY	47
ROZDZIAŁ 5	
INNOWACJE W TRANSPORCIE MORSKIM	70
ROZDZIAŁ 6	
INNOWACJE ZWIĄZANE Z MINIMALIZACJĄ ZUŻYCIA PALIWA PRZEZ STATKI MORSKIE	83
ROZDZIAŁ 7	
INNOWACJE ZWIĄZANE Z MINIMALIZACJĄ EMISJI SPALIN PRZEZ STATKI MORSKIE	105

SŁOWO WSTĘPU

Jedną z głównych sił napędowych przedsiębiorstw w krajach rozwiniętych jest wiedza, co znajduje odzwierciedlenie w nazwie tych społeczeństw jako opartych na wiedzy. Każdy produkt lub usługa dostępna na rynku powstaje w wyniku prac badawczych i rozwojowych. Konkurencyjność rynkowa towarów i usług jest wynikiem ich innowacyjności. Jest to zauważane w ostatnich czasach, kiedy to jesteśmy świadkami kolejnej rewolucji technologicznej związanej z nowymi metodami komunikacji i rozwojem usług informatycznych (Internet rzeczy, przetwarzanie ogromnych ilości danych tzw. big data processing, inteligentne domy, autonomiczne pojazdy itd.).

Przedsiębiorstwa możemy podzielić na dwie grupy: „klasyczne” i innowacyjne. Pierwsza grupa dotyczy rynku towarów i usług realizowanych przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa działające na rynku lokalnym i regionalnym. Są to często firmy rodzinne, a poziom ich innowacyjności nie musi być duży. Drugą grupę tworzą tzw. przedsiębiorstwa innowacyjne, stanowią zwykle średnie i duże podmioty działające na poziomie regionalnym i globalnym. W przypadku tej drugiej grupy można zaobserwować wszechobecną presję doskonalenia produktów i usług wywieraną na dostawcach ze strony zarówno odbiorców jak i konkurentów. Presja ta zmusza te firmy do wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Osiągnięcie skuteczności w tym zakresie zależy w dużej mierze od ich kompetencji (know-how) ale również od umiejętności zarządzania i strategii działania. Dużą rolę w ustalaniu kierunków rozwoju produktów i usług odgrywa środowisko, w jakim funkcjonują te przedsiębiorstwa, a także otoczenie polityczno-prawne.

Przemiany zachodzące w polskiej gospodarce odnosiły się dotychczas głównie do zjawiska „poprawy konkurencyjności” i zdaniem autorów powinny obecnie zostać zastąpione „poprawą innowacyjności”. Takie podejście może przyczyniać się do rozwoju przedsiębiorstw i co za tym idzie do poprawy ich pozycji rynkowej.

Aby wprowadzić innowacje w przedsiębiorstwach, należy poznać i skutecznie wykorzystywać ich źródła. Źródłem innowacji może być wszystko to, co tworzy środowisko stymulujące procesy zmian. Pomysły na nowatorskie rozwiązania mogą pochodzić od naukowców, klientów, konkurentów, pracowników, uczestników kanałów dystrybucji i zarządu przedsiębiorstwa. Każde innowacyjne rozwiązanie bazuje na wcześniejszych i nie powstaje od razu tylko jest wynikiem procesu ewolucji wcześniejszych technologii. Ponadto

pomysły mogą też pochodzić z rozwiązań znanych w innych branżach. Dlatego takie właśnie interdyscyplinarne podejście w prezentacji innowacyjnych rozwiązań przyswiecało założeniu przygotowania niniejszej monografii.

Prezentowana monografia w zamierzeniu ma też stanowić przyczynek do dyskusji nad rolą innowacyjności i możliwych kierunkach rozwoju nowatorskich produktów i usług na przykładzie wybranych branż przemysłowych. W szczególności wzięliśmy pod uwagę wybrane technologie stosowane w branży chemicznej i transporcie morskim, a także górnictwie. Wszystkie te sektory są strategiczne dla gospodarek krajów rozwiniętych.

Z wielką przyjemnością oddajemy do rąk czytelników publikację, która posiada nie tylko walory poznawcze, ale i utylitarne. Wyrażamy bowiem przekonanie, iż wykorzystanie opisu przedstawionych nowatorskich rozwiązań oraz analiz, ocen i rekomendacji zawartych w poszczególnych rozdziałach, może zostać wykorzystane do poprawy efektywności i innowacyjności różnych organizacji. Jednocześnie prosimy wszystkich czytelników o zgłaszanie propozycji i przemyśleń będących wynikiem lektury niniejszej publikacji na adres redakcji. Wszystkie uwagi zostaną wzięte pod uwagę w naszych kolejnych pracach, za co z góry dziękujemy.

Autorzy